Jan Hábl, Vojtěch J. Hábl

Pokání. Klíčová „gramotnost“ Komenského filosofie morální výchovy

Cíl sdělení: Ukázat, že pojem pokání (metanoia) představuje v pedagogickém systému J. A. Komenského klíčovou formu morální gramotnosti a nabízí nadčasový rámec pro současnou etickou a charakterovou výchovu. **Metoda:** Hermeneutická analýza Komenského antropologických a didaktických spisů v dialogu se současným diskurzem gramotností, doplněná konceptuálním vymezením funkčního ekvivalentu moderní „gramotnosti“ v Komenského terminologii (umění, moudrost, habitus). **Struktura:** První část vymezuje morální gramotnost v kontextu dnešního vzdělávání; druhá rekonstruuje Komenského diagnózu samosvojnosti a její důsledky; třetí část interpretuje pokání jako didakticky strukturovaný proces morální obnovy; čtvrtá identifikuje implikace metanoie pro soudobou pedagogickou praxi. **Zjištění:** Metanoia propojuje ontologickou a morální dimenzi člověka, překonává sebestřednou dezorientaci lidské povahy a otevírá realistickou cestu k formování ctnostného charakteru. Ukazuje se, že absence práce s omylem, nápravou a obnovou vztahů činí současné etické výchovy neúplnými. **Závěry:** Pokání jako morální gramotnost představuje nezastupitelný didaktický princip, který může obohatit dnešní školy o hlubší porozumění lidské nedokonalosti i o výchovnou orientaci na pravdivost, odpovědnost a vztahovost. **Klíčová slova:** pokání, metanoia, morální gramotnost, Komenský, charakter, samosvojnost, mravní výchova, ctnost.

Repentance. A Key ‘Literacy’ of Comenius’ Philosophy of Moral Education

Purpose of the paper: To show that the concept of repentance (metanoia) represents a key form of moral literacy in J. A. Comenius’ pedagogical system and offers a timeless Framework for contemporary ethical and character education. **Method:** Hermeneutic analysis of Comenius’ anthropological and didactic writings in dialogue with contemporary discourse on literacy, supplemented by a conceptual definition of the functional equivalent of modern ‘literacy’ in Comenius’ terminology (art, wisdom, habitus). **Structure:** The first part defines moral literacy in the context of today’s education; the second reconstructs Comenius’ diagnosis of self-centeredness and its consequences; the third part interprets repentance as a didactically structured process of moral renewal; the fourth identifies the implications of metanoia for contemporary pedagogical practice. **Findings:** Metanoia connects the ontological and moral dimensions of human beings, overcomes the self-centered disorientation of human nature, and opens a realistic path to the formation of virtuous character. It appears that the absence of work with error, correction, and restoration of relationships makes contemporary ethical education incomplete. **Conclusions:** Repentance as moral literacy represents an irreplaceable didactic principle that can enrich today’s schools with a deeper understanding of human imperfection and an educational orientation toward truthfulness, responsibility, and relationality. **Keywords:** repentance, metanoia, moral literacy, Comenius, character, self-determination, moral education, virtue.